

Futbol Hakemlerinin Fair Play Kavramına Yönelik Algıları: Metafor Çalışması

Soccer Referees' Perceptions of Fair Play Concept: A Metaphor Study

Aylin Özge Pekel¹, *Nagihan Kırkoğlu², Emre Can Iğdır³, İlyas Okan⁴

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, TÜRKİYE / aylinozgesarac@gazi.edu.tr / 0000-0001-7552-4106

²Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, TÜRKİYE / nagihankirikoglu@gazi.edu.tr / 0000-0002-1816-6979

³Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, TÜRKİYE / emrecanigdir@gazi.edu.tr / 0000-0002-6701-7048

⁴Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, TÜRKİYE / ookan@gazi.edu.tr / 0000-0003-3130-4333

* Corresponding author

Abstract: Referees, who have become an integral part of the soccer, which has gained significant prominence in the modern world, play a crucial role in making critical decisions and contribute significantly to the maintenance and enhancement of fair play during games. In this context, the aim of the study is to uncover the perceptions of soccer referees towards the concept of fair play and how they interpret this concept. The study involved 21 professional soccer referees actively officiating in various soccer leagues in the province of Ankara during the 2021-2022 season. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in the study. In obtaining the data, each referee was asked to complete the sentence "Fair play is like/similar; because.....". Content analysis technique was used to analyze the data. According to the findings obtained; it was determined that the metaphors created by the professional soccer referees participating in the research about the concept of "fair play" were gathered under the themes of "being an element of morality", "being an element of justice", "being an element of respect" and "being an element of goodness" respectively. It is thought that establishing the right perception within the soccer community in particular referees, supporting it with training and practices, will provide an environment to behave in a manner worthy of the spirit of fair play.

Keywords: Soccer referee, soccer, phenomenology, metaphor, perception, qualitative research.

Özet: Modern dünyada kendisine önemli bir yer edinmiş spor branşlarından birisi olan futbolda kritik kararlarda önemli rol oynayan hakemler, müsabakalardaki fair playe uygun davranışların sürdürülmesi ve geliştirilmesinde önemli bir bileşendir. Bu bağlamda araştırmada, futbol hakemlerinin fair play kavramına yönelik algılarını ve bu kavramı nasıl yorumladıklarını ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Araştırmaya 2021-2022 sezonunda Ankara ilinde bulunan ve çeşitli futbol liglerinde aktif olarak hakemlik yapan 21 profesyonel futbol hakemi katılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Verilerin elde edilmesinde, her bir hakemden "Fair playgibidir/benzer; çünkü....." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; araştırmaya katılan profesyonel futbol hakemlerinin "fair play" kavramına yönelik oluşturdukları metaforların sırasıyla "ahlak unsuru olma", "adalet unsuru olma", "saygı unsuru olma" ve "iyilik unsuru olma" temaları altında toplandığı belirlenmiştir. Hakemler özelinde futbol camiası içerisinde doğru algının yerleşmesi, eğitim ve uygulamalarla desteklenmesi, fair play ruhuna yakışır bir şekilde davranılmasına ortam sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Futbol hakemi, futbol, fenomenoloji, metafor, algı, nitel araştırma.

Received: 24.05.2023 / Accepted: 22.06.2023 / Published: 30.07.2023

<https://doi.org/10.22282/tojras.1301923>

Citation: Özge Pekel, A., Kırkoğlu, N., Iğdır, E.C., & Okan, İ. (2023). Futbol hakemlerinin fair play kavramına yönelik algıları: metafor çalışması, *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 12(3), 362-367.

GİRİŞ

Futbol, sadece kazanma üzerine odaklanan bir oyun olmamakla birlikte (Singh ve Lamba, 2019), toplumun farklı dinamiklerini oluşturan bireyleri ortak amaç doğrultusunda bir araya getiren, uluslararası bağlantılar aracılığı ile ülkelerin ekonomilerini direkt olarak etkileyen, kin ve düşmanlık olgularını ortadan kaldırmayı amaçlayan, dostlukları pekiştiren, bireyler arasındaki farklılıkları reddeden, farklı renklerin bir araya geldiği, milyonlarca insanın yaşantılarından stresi azaltan bir organizasyon olarak ifade edilmektedir (Türkmen, 1998).

Futbolun saha içerisindeki idaresi spor eğitimi bulunan, futbol hakemleri aracılığı ile yapılmaktadır (Sunay, 1992). Sporda ahlaki yönden uygun davranışların sergilenmemesi için geçerli sebepler olmamasına rağmen özellikle ticari bir zemin üzerine oturtulan branşlarda daha da kontrolsüz bir biçimde ahlaka aykırı davranışlara rastlanmaktadır (Aktaş ve Sezen-Balçıkınlı, 2023). Hakemler, dürüst kişilik sahibi olma ile insan psikolojisinden ve toplum sosyolojisinden anlayabilme, insanın bireysel ve toplumsal davranışlarını yorumlayabilme yönüyle, saha içindeki ve dışındaki hareketleriyle örnek olması gereken kişiler olarak görülmektedir (Orta, 2002). Müsabaka öncesi, müsabaka içerisinde ve sonrasında fair playe uygun davranışların hakemler tarafından desteklenmesi, bu doğrultuda duruş sergilemesi daha adil, daha tarafsız mücadelelere ortaya konması açısından değerlidir. Müsabakada meydana gelen herhangi bir pozisyonda karar mercii olan hakemlerin

(Uzunoglu, 2008) yüksek tansiyonlu koşullarda karar verebilmesi adına yüksek bir motivasyon elzemdir (Aksu, 2016). Futbol hakemlerinin kararlarına ışık tutacak yeni bir perspektif sunmak adına kullanılan yöntemlerden bir tanesi de metaforlardır.

Metaforlar, bireylerin soyut ya da karmaşık bir olguyu algılamalarını kolaylaştırmak adına farklı bir deneyimle ilişkilendirerek, terimler aracılığıyla belirli bir deneyimi oluşturmaya olanak tanıyan bir benzetme yöntemi olarak nitelendirilirken (James, 2002; Neuman ve Guterman, 2022) bu sayede bilişsel, duygusal, algısal ve deneysel parçaları bir araya getirerek belirli bir durumun anlaşılmasına yardımcı oldukları ifade edilmektedir (Robert ve Kelly, 2010). Bir öğrenme işleyişi olarak çalışan (Nissim, 2020), birbirinden değişik ifadelerdeki metaforları aramanın önemli olduğu ifade edilmektedir (Liu ve Chen, 2020). Bir yöntem olarak metaforlardan diğer alanlarda olduğu gibi spor alanında da yararlanılmaktadır.

Alanyazın incelendiğinde, farklı spor dalları ile ilgilenen sporcuların algılarını keşfetmeye yönelik metafor çalışmalarına (Ceylan ve Kozak, 2021; Cudd, 2007; Balçıkınlı ve Yıldırım, 2011; Çaredar, Pekel ve Cengizel, 2022; Gündoğdu ve Aygün, 2018; Karabulut ve Doğan, 2018; Kesić ve Muhić, 2013; Pekel, Çakır, Kırkoğlu, Şahin ve Pekel, 2022; Pekel, Soy, Kırkoğlu ve Pekel, 2023; Pekel, Kırkoğlu, Ünver ve Şahin, 2023; Segrave, 2000; Sezen-Balçıkınlı, 2014), hakemlerin futbol kavramına yönelik

algılarına (Ünver ve Uslu, 2022), öğrencilerin hakem kavramına ilişkin algılarına (Yazıcı, 2020) ve hakemlerin stres düzeyleri üzerine yapılmış araştırmalara rastlanmaktadır (Görün, Öntürk, Bingöl, ve Bayraktaroğlu, 2020; Serdar ve Yıldız, 2018). Ayrıca literatürde, fair play, futbol, hakem ilişkisini (Di Ronco ve Lavorgna, 2015) ve sportmenlik bağlamında antrenör davranışlarını inceleyen (Şinforoğlu ve Sezen-Balçıkanlı, 2020), futbol oyun kurallarını ve 20. yüzyıl hakemlerini inceleyen (Colwell, 2000), futbol hakemlerinin aldıkları kararların sporcular üzerindeki etkisini inceleyen (Fuller, Junge ve Dvorak, 2004), futbol müsabaklarındaki etkileşimli kısıtlamaların hakemlerin karar verme düzeyleri üzerine olan etkisini inceleyen (Russell, Renshaw ve Davids, 2019) ve video yardımcı hakem uygulamasının alınan kararlar üzerine etkisini inceleyen araştırmalara da rastlanmaktadır (Zglinski, 2022). Ancak futbol hakemlerinin fair play algılarını metaforlar aracılığı ile tespit etmeye yönelik çalışmalara alanyazında rastlanmamaktadır.

Hem sporseverleri hem de sporcuları ve spor paydaşlarını bir araya getirmeyi amaçlayan futbolda önemli kararlara imza atan hakemlerin fair play ruhuna yakışır bir şekilde davranış sergilemesi, günümüzde sıklıkla rastlanılan fair playe aykırı davranışların önüne geçmek bakımından önemini korumaktadır. Özellikle kavrama yönelik hakemlerin kendi düşüncelerini tespit etmek taraftar ve sporcuların hakemleri daha iyi anlamalarına fayda sağlayabilir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı, futbol hakemlerinin fair play kavramına yönelik algılarını ve bu kavramı nasıl yorumladıklarını ortaya çıkarmaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada Türkiye futbol liglerinde profesyonel hakemlik yapan hakemlerin fair play kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemek amacıyla nitel araştırma desenlerinde fenomenoloji/olgubilim deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji farkında olmamıza rağmen detaylı ve derin bir anlayışa sahip olmadığımız durumları incelemek amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Metaforlar olgularda gerçeği süzmekte, basit bir şekilde tanımlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

BULGULAR

Tablo 1: Araştırmaya katılan profesyonel futbol hakemlerinin “fair play” kavramına yönelik yaptıkları kod ve temalar

Kodlar	Kavramsal temalar
Kalp, insanlık, inşaat temeli, empati, ahlak, dürüstlük, dürüstlük ve centilmenlik	Ahlak unsuru olma
Adaletin terazisi, adil yarışma, adalet, dostluk kardeşlik	Adalet unsuru olma
Büyüklerle saygı, eşitliğe, dürüstlük	Saygı unsuru olma
Karşılıksız iyilik yapmaya, insanlara yardıma, centilmenlik	İyilik unsuru olma

Araştırma Grubu

Araştırma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yolu kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmaya 2021-2022 sezonunda Ankara ilinde bulunan ve çeşitli futbol liglerinde aktif olarak hakemlik yapan 17 erkek 4 kadın toplamda 21 profesyonel futbol hakemi katılmıştır.

Verilerin Toplama Araçları

İki ayrı bölümden oluşan veri toplama aracının ilk bölümü; katılımcıların demografik bilgilerini içerirken ikinci bölümü hakemlerin fair play kavramına yönelik algılarını belirlemek adına “Fair playgibidir/benzer; çünkü.....”cümlesini içermektedir. Hakemlerin cümleyi istedikleri yönde tamamlamaları için gerekli süre verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizi içerik analiz tekniği kullanılarak yapılmıştır. İçerik analizi, kişilerin yazdıkları ile söylediklerinin belirgin talimatlar vasıtasıyla kodlanarak nicelleştirilmesi sürecidir (Patton, 2014). Analiz sürecinde ilk olarak oluşturulan metaforlar 1’den 21’e kadar numaralandırılarak her biri detaylı bir şekilde incelenerek ve kodlanmıştır. Kodlama sürecinde, kod listeleri arasındaki ilişkilere bakılarak metaforlardan çıkarılan anlam, özelliklerin en iyi şekilde açıklandığı kategorilere ulaşmak için kullanılmıştır, böylece veriler anlamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Nitel araştırmalarda, metaforlar sıklıkla kullanılmaktadır çünkü çeşitli araştırma verileriyle başa çıkma (kategori oluşturma kolaylığı), veriler arasında bağlantı kurma ve okuyucuya verilerin sunumunda kolaylık sağlama gibi özelliklere sahiptir (Sadık ve Sarı, 2012). Geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için nitel araştırmalarda, araştırmaya katılan kişilere veriler ve analizler sunulmuş, ayrıca verilerin ve analizlerin uzman kişilere yorumlatılmıştır (Ekiz, 2009). Ayrıca, araştırmacının iki dış uzmanla çalışarak oluşturduğu temalar karşılaştırılmış ve bu karşılaştırmalar sonucunda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenerek araştırmanın güvenilirliği hesaplanmıştır. Güvenirlik hesaplaması için Miles ve Huberman’ın (1994) formülü (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyum %90 ve üzerinde olduğunda, istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olur (Saban, 2009). Verilerin çözümlenmesinde Microsoft Excel veri tabanı programı kullanılmıştır. Metaforlar 4 tema altında toplanmıştır. Oluşturulan metaforlardan metin içinde örneklere yer verilmiştir.

Tablo 1'deki analizde, bazı temalar altında aynı kodların bulunduğu görülmüştür. Bu kodlar, farklı anlamlar içerdiği için farklı temalarda yer almaktadır, çünkü metaforlar farklılık göstermektedir.

Ahlak unsuru olarak fair play

Spor branşlarının her bir kategorisinde, hakkaniyetin korunması ve oyunların dürüstçe oynanması gerektiği inancı ahlaki bir prensip olarak varlığını sürdürmektedir (Pehlivan, 2004). Bu kategoride futbol hakemlerinin fair play kavramı için oluşturdukları metaforun açıklamalarında “kalp, insanlık, inşaat temeli, empati, ahlak, dürüstlük, dürüstlük ve centilmenlik” gibi ifadelerle metaforun kaynağa atfedilen özelliklerini açıklamışlardır.

“Fair play inşaat temeline gibidir/benzer; çünkü temelin tek bir taşı bozuk yerleştirilmişse binanın kaderini etkiler. Sporda tek bir şaibe bütün kalenin soru işaretleriyle dolması anlamına gelir.” (Katılımcı 6)

Adalet unsuru olarak fair play

İnsanların ortak bir yaşam alanında uyum içinde yaşamaları oldukça zor olabilir. Bu nedenle, kişilerin sorumluluklarının farkında olmaları ve diğer insanlara karşı ahlaki yönden iyi davranışlar göstermeleri gerekmektedir. Başarı, sporun özüne uygun olacak şekilde geliştiğinde ahlaki boyutlar içinde kalabilir. Fair play, sporcuların yarışmalarda, zorlaşan koşullar altında bile sabırla, tutarlılıkla ve bilinçli bir şekilde kurallara uymalarını, haksız avantajları kabul etmemeyi, fırsat eşitliğini bozmamayı, rakibin haksız dezavantajlarından yararlanmamayı, rakibi düşman olarak değil, oyunun gerçekleşmesini sağlayan, kendisiyle eşit haklara sahip bir partner olarak görmeyi ve saygı göstermeyi ifade eder (Loland, 2002; Yıldırım, 2004). Bunun yanı sıra fair play, sadece oyunun resmi kurallarına uygun davranışı değil, aynı zamanda sosyal ve ahlaki değerleri de içeren bir yaşam felsefesini ifade eder (Sezen-Balçıkınlı, 2023). Bu kategoride futbol hakemlerinin fair play kavramı için oluşturdukları metaforların açıklamalarında “dostluk kardeşlik, adil yarışmadır, adalet, adaletin terzisi” gibi ifadelerle metaforun kaynağa atfedilen özelliklerini açıklamışlardır.

“Fair play adil yarışmadır gibidir/benzer; çünkü bir müsabaka iki taraftan oluşur ve diğer taraf olmadan yarışma olmaz diğer taraftan hazır olmadan sakatlık, eksik kalma vb. durumda galibiyet elde etmek bir haz vermez bu yüzden adil yarışmadır.” (Katılımcı 8)

Saygı unsuru olarak fair play

Fair play kavramının temelinde öncelikli olarak insan onuruna gösterilen saygının varlığına vurgu yapılmaktadır (Pehlivan, 2004). Bu kategoride futbol hakemlerinin fair play kavramı için oluşturdukları metafor açıklamalarında “büyüklere saygı, centilmenliktir, eşitliğe, dürüstlüğe” gibi ifadelerle metaforun kaynağa atfedilen özelliklerini açıklamışlardır.

“Fair play dürüstlüğe gibidir/benzer; çünkü dürüstlüğe saygı saygı dürüstlük ve dostluk gerektirir” (Katılımcı 19)

İyilik unsuru olarak fair play

Bu kategoride futbol hakemlerin fair play kavramı için oluşturdukları metafor açıklamalarında “centilmenlik, insanlara yardım, karşılıksız iyilik yapmaya” gibi ifadelerle metaforun kaynağa atfedilen özelliklerini açıklamışlardır.

“Fair play karşılıksız iyilik yapmaya gibidir/benzer; çünkü iyilik hiç kimsenin beklemediği aslında olması gereken bir hareketi o kadar tatlandırıp magazin etmeyi sever hale geldik ki müthiş bir insanlık olayına evrildi.” (Katılımcı 12)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Profesyonel liglerde görev yapmakta olan 21 hakemin dahil olduğu araştırmada hakemlerin fair play algıları ele alınmış ve incelenmiştir. Hakemlerin fair play algılarına yönelik bulgular incelendiğinde, oluşturulan metaforların “ahlak”, “adalet”, “saygı” ve “iyilik” kavramsal temalar altında toplandığı görülmektedir. Ahlak unsuru kavramsal teması incelendiğinde; hakemlerin “kalp”, “insanlık”, “inşaat temeli”, “empati”, “ahlak”, “dürüstlük”, “dürüstlük ve centilmenlik” kodları ile fair play algılarını ifade ettikleri görülmektedir. Şahin’e (2014) göre meslek ahlakı, bireylerin meslekleri ile ilgili aktivitelerini doğru ve yanlış olan konular çerçevesinde bireysel değerlere yönelik neticeleri ortaya koymaktadır. Hakemlerin fair play kavramını tanımlamak için kullanmış oldukları ahlak unsuru, tanımda da belirtildiği üzere meslek ahlakı ile doğrudan ilişkilidir. Hakemler, yapmış oldukları meslek gereği, futbol maçların mücadelelerinin adil ve tarafsız bir ortamda gerçekleşmesini kontrol etmekle görevlidirler. Hakemlerin verdiği kararlar, yalnızca tek maç özelinde değil, futbolun genelinde bir etki yaratır. Bu nedenle, hakemlerin karar verirken etik değerleri, doğruluğu, dürüstlüğü ve tarafsızlığı ön planda tutmaları gerekmektedir. Bu da meslek ahlakı kavramının temel özelliklerindedir. Araştırmada profesyonel hakemlerin metaforlar aracılığı ile ortaya koydukları ahlak unsuru teması literatürde etik değerlerin hakemler açısından önemini vurgulayan (Tuncel, 2014; Thu vd., 2002), hakemlerin ahlaki olgunluk ve empati eğilim düzeylerinin, karar verme aşamasındaki pozitif etkilerini inceleyen (Devís-Devís, Serrano-Durá ve Molina, 2021; Yavuz Eroğlu, 2018) ve hakemlerin spor ahlakının önemini vurguladıkları (Bosquetti, Morais, Altimari ve Souza, 2015; Madison, 2020; Rice, 1996; Yıldız ve Yıldız, 2020) çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Hakemlerin görevlerini yaparken etik değerleri göz önünde bulundurmaları, doğru ve yanlış olan durumları değerlendirmeleri ve kararlarını buna göre vermelerinin hem büyük kitlelere hitap eden futbol disiplini geliştireceği hem de sahalarda yaşanan fair playe aykırı davranışların önüne geçmeye yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Hakemlerin fair play olgusu bağlamında ifade ettikleri “adalet”, “saygı” ve “iyilik” kavramsal temaları saha içerisinde hakemlerin kararlarının tarafsız ve adil olmasını sağlamak adına kullandıkları ve spor içinde karakterli olma durumuna bakış açılarını ortaya koyan temalar olarak görülmektedir. Yine literatürde hakemlerin fair play

kavramına yönelik adalet duygusunun önemini vurgulayan (Prat Grau, Flores Aguilar ve Carbonero Sánchez, 2013; Uzun, Karakuş ve Barut, 2021), hakemlerin öz saygı değerlerini ve sportmenliğin saygı unsuru ile bağıntısını inceleyen çalışmalar görülmektedir (Adıgüzel, 2018; Sezen-Balçıkanlı, 2010).

Sonuç olarak araştırmada, profesyonel futbol hakemlerinin fair play kavramına yönelik algılarına odaklanılmıştır. Hakemlerin fair play kavramını ele aldıkları “ahlak”, “adalet”, “saygı” ve “iyilik” unsurları temelinde algıladıkları ve bu algıların literatür ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

ÖNERİLER

Hakemlerin fair play kavramını algılamaları ve uygulamaları, futbolun fair play kurallarına uygun bir biçimde oynanmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak, hakemler fair play kavramının tam olarak algılanması ve uygulanmasında zaman zaman zorluklarla karşılaşabilmektedir. Bu nedenle futbol camiasının fair play kavramına daha fazla önem vermesi ve bu kavramın doğru anlaşılması için eğitimler düzenlenmesi ve bu eğitimlerin artırılması gerekmektedir. Bu çalışmanın hakemlerin fair play kavramına yönelik algılarını metaforlar aracılığı ile ortaya koyması ve mesleki değerlerine olan bakış açılarını göstermesi neticesinde literatüre yeni bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

Etik Metni

Bu makalede araştırma sürecinde, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Bu araştırmaya ait etik komisyon izni, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan 09.05.2023 tarih, 2023-659 sayılı karar ile alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %25, ikinci yazarın katkı oranı %25,, üçüncü yazarın katkı oranı %25 ve dördüncü yazarın katkı oranı %25'tir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, N. S. (2018). Basketbol hakemlerinin fiziksel öz saygıları ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 129-137.
- Aksu, A. (2016). *Farklı klasmandaki futbol hakemlerinin karar verme stilleri ve özgüven düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aktaş, İ., & Sezen-Balçıkanlı, G. S. (2023). Antrenörlerin sportmenlik öz-yeterliliği: Ölçek geliştirme çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 28(2), 78-91.
- Balçıkanlı, G. S., & Yıldırım, İ. (2011). Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim

düzeyleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 49-56.

- Bosquetti, M. A., Morais, A. O. D., Altinari, L., & Souza, S. R. D. (2015). Fair play and unsporting behavior: Evaluation of referees. *Perspectivas em Análise do Comportamento*, 6(1), 60-73.
- Ceylan, G., & Kozak, M. (2021). Perceptions of active zumba members regarding the concept of "zumba": A metaphor analysis study: Aktif zumbaya katılan üyelerin "zumba" kavramına ilişkin algıları: Bir metafor analizi çalışması. *Journal of Human Sciences*, 18(2), 233-242.
- Colwell, S. (2000). The 'letter' and the 'spirit': Football laws and refereeing in the twenty-first century. *Soccer & Society*, 1(1), 201-214.
- Cudd, A. E. (2007). Sporting metaphors: competition and the ethos of capitalism. *Journal of the Philosophy of Sport*, 34, 52-67.
- Çaredar, N., Pekel, A. Ö., & Cengizel, Ç. Ö. (2022). Children's perceptions of basketball through metaphors and drawings. *Education Quarterly Reviews*, 5(2), 117-127.
- Devís-Devís, J., Serrano-Durá, J., & Molina, P. (2021). "The referee plays to be insulted!": An exploratory qualitative study on the spanish football referees' experiences of aggression, violence, and coping. *Frontiers in Psychology*, 12, 656437.
- Di Ronco, A., & Lavorgna, A. (2015). Fair play? Not so much: Corruption in the italian football. *Trends in Organized Crime*, 18, 176-195.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Yaklaşım, yöntem ve teknikler*. Anı.
- Fuller, C. W., Junge, A., & Dvorak, J. (2004). An assessment of football referees' decisions in incidents leading to player injuries. *The American Journal of Sports Medicine*, 32(1_suppl), 17-22.
- Görün, L., Öntürk, Y., Bingöl, E., & Bayrakdaroğlu, Y. (2020). Futbol hakemlerinin benlik saygıları ve algılanan stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Düzce İli örneği). *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 127-140.
- Gündoğdu, C., & Aygün, Y. (2018). Metaphoric perception of coach candidates towards swimming discipline: A qualitative, cognitive research. *Journal of Education and Training Studies*, 6(2), 36-43.
- James, P. (2002). Ideas in practice: Fostering metaphoric thinking. *Journal of Developmental Education*, 25(3), 26-33.
- Karabulut, E. O., & Doğan, P. K. (2018). Metaphorical perceptions of folk dances trainers regarding the concept of folk dances. *International Journal of Higher Education*, 7(2), 84-94.

- Kesić, D., & Muhić, E. (2013). Sports in metaphor and metaphor in sports. *Sport Logia*, 9(1), 28-33.
- Koca, S., & Yıldız, S. M. (2018). Futbol hakemlerini strese iten faktörler, iş tatmini ve iş performansı ilişkisinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 195-207.
- Liu, M., & Chen, J. (2020). A cognitive analysis of conceptual metaphors in chinese and english volleyball sports news reports. *Cross-Cultural Communication*, 16(4), 75-83.
- Loland, S. (2002). *Fair play in sport: A moral norm system*. Psychology press.
- Madison, M. J. (2020). Fair Play: Notes on the Algorithmic Soccer Referee. *Vand. J. Ent. & Tech. L.*, 23, 341.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Neuman, A., & Guterman, O. (2022). "Education is like...": Home-schooled teenagers' metaphors for learning, home schooling and school education. *Educational Studies*, 48(5), 676-691.
- Nissim, Y. (2020). Draw me a shepherd: student-teachers' perceptions and metaphors on the image of the " leader-teacher". *Higher Education Studies*, 10(2), 24-37.
- Orta, L. (2002). Dünyada ve Türkiye'de futbol hakemliğinin başlangıcı ve gelişimi. *Spor Araştırmaları Dergisi*, 6(16), 79-89.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage.
- Pehlivan Z. (2004). Fair play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53.
- Pekel, A. O., Soy, E., Kırkoğlu, N., & Pekel, H. A. (2023). The story of the bow and arrow: through the eyes of children. *Education Quarterly Reviews*, 6(1), 555- 562.
- Pekel, A. Ö., Avşar, O., Çareदार, N., Erdoğan, C. S., & Özbayrak, T. B. (2021). Havalı tabanca: Hedefte ne var?. *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches*, 2(2), 93-110.
- Pekel, A. Ö., Çakır, Y. N., Kırkoğlu, N., Şahin, Y., & Pekel, H. A. (2022). Metaphorical perceptions of esports coaches to the concept of esports. *Sportive*, 5(2), 35-47.
- Pekel, A. Ö., Kırkoğlu, N., Ünver, M., & Şahin, Y. (2023). Futbol hakemleri futbol sahasından sesleniyor. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 79-89.
- Prat Grau, M., Flores Aguilar, G., & Carbonero Sánchez, L. (2013). The role of the referee and his involvement in the promotion of fair play. Analysis and proposals of intervention in the context of University sport. *RETOS-Neuvas Tendencias en Educacion Fisica, Deporte y Recreacion*, (24), 72-78.
- Renson, R. (2009). Fair play: Porijeklo pojma i njegovo značenje u sportu i društvu. *Kinesiology*, 41(1), 5-18.
- Rice, P. (1996). Fair play or spoiled sport: The legal obligations of the referee. *Liverpool L. Rev.*, 18, 81.
- Robert, T., & Kelly, V. A. (2010). Metaphor as an instrument for orchestrating change in counselor training and the counseling process. *Journal of Counseling & Development*, 88(2), 182-188.
- Russell, S., Renshaw, I., & Davids, K. (2019). How interacting constraints shape emergent decision-making of national-level football referees. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 573-588.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sadık, F., & Sarı, M. (2012). Çocuk ve demokrasi: ilköğretim öğrencilerinin demokrasi algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi*, 1(1), 48-62.
- Segrave, J. O. (2000). The sports metaphor in American cultural discourse. *Culture, Sport Society*, 3(1), 48-60.
- Sezen-Balçıkankılı, G. (2010). Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği'nin türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Sezen-Balçıkankılı, G. (2014). Fair play in professional sports: Sportspersonship orientations of futsal players. *FairPlay, Revista de Filosofía, Ética y Derecho del Deporte*, (3), 33-49.
- Sezen-Balçıkankılı, G. (2023). *Spor yoluyla fair play eğitimi*. <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/spor-yoluyla-fair-play-egitimi-42240939> sayfasından erişilmiştir.
- Singh, P., & Lamba, P. S. (2019). Influence of crowdsourcing, popularity and previous year statistics in market value estimation of football players. *Journal of Discrete Mathematical Sciences and Cryptography*, 22(2), 113-126.
- Sunay, H. (1992). Ankara bölgesi futbol hakemlerinin hakemliğe yönelmelerine etki eden motivasyonel etkenler üzerine bir araştırma. *Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 2(2), 18-23.
- Şahin, M. (2014). *Spor ahlakı ve sorunları*. Evrensel.
- Şinforoğlu, T., & Sezen-Balçıkankılı, G. (2020). Sportspersonship coaching behaviours from youth athletes perspective. *i-Manager's Journal on Educational Psychology*, 13(4), 25.

Thu, K. M., Hattman, K., Hutchinson, V., Lueken, S., Davis, N., & Linboom, E. (2002). Keeping the game close: "Fair play" among men's college basketball referees. *Human Organization*, 61(1), 1-8.

Tuncel, S. (2014). *Spor etiği*. Adalet.

Türkmen, H. N. (1998). *Çağımızda bacasız sanayi futbol*. TFF yayınları.

Uzun, R. N., Karakuş, K., Barut, Y., & Çebi, M. (2021). Sporda ahlaksal değerler: Fair play. *Rol Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 93-102.

Uzunoğlu, Ö. F. (2008). *Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Uzunoğlu, Ö.U. (2008). *Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ünver, M., & Uslu, S., (2022). *Futbol hakemlerinin, futbol hakemliği kavramına yönelik metaforik algılarının ve bu algıların cinsiyet farklılığına göre incelenmesi*. Gazi Üniversitesi Uluslararası Genç Araştırmacılar II Kongresi'nde sunulmuş bildiri, (pp.1-15). Ankara.

Yavuz Eroğlu, S. (2018). *Hakemlerin ahlaki olgunluk ve empati düzeylerinin karar verme stillerine etkisinin incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Yazıcı, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin "hakem" kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(1), 4911-4929.

Yıldırım, İ. (2004). Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Yıldız, Ö., & Yıldız, M. (2020). Futbol hakemlerinin sporun ahlaki iklimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 357-378.

Zglinski, J. (2022). Rules, standards, and the video assistant referee in football. *Sport, Ethics and Philosophy*, 16(1), 3-19.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem: What are the perceptions of soccer referees towards the concept of fair play and how do they interpret this concept?

Literature Review: When the literature is reviewed, metaphor studies aiming to explore the perceptions of athletes engaged in different sport disciplines Ceylan and Kozak, 2021; Cudd, 2007; Balçıklanlı and Yıldırım, 2011; Çaredar, Pekel and Cengizel, 2022; Gündoğdu and Aygün, 2018; Karabulut and Doğan, 2018; Kesić and Muhić, 2013; Pekel, Çakır, Kırıkoglu, Şahin and Pekel, 2022; Pekel, Soy, Kırıkoglu and Pekel, 2023; Pekel, Kırıkoglu, Ünver and Şahin, 2023; Segrave, 2000; Sezen-Balçıklanlı, 2014), the perceptions of referees towards the concept of soccer (Ünver and Uslu, 2022), students' perceptions of the referee concept (Yazıcı, 2020), and research conducted on the stress levels of referees (Görün, Öntürk, Bingöl and Bayrakdaroglu, 2020; Serdar and Yıldız, 2018) are encountered. Additionally, in the literature, there are studies that examine the relationship between fair play, soccer, and referees (Di Ronco and Lavorgna, 2015), analyze coach behaviors in the context of sportsmanship (Şinoforoğlu and Sezen-Balçıklanlı, 2020), explore football game rules and referees of the 20th century (Colwell, 2000), investigate the impact of referees' decisions on athletes (Fuller, Junge and Dvorak, 2004), examine the effects of interactive constraints in football matches on referees' decision-making levels (Russell, Renshaw and Davids, 2019), and analyze the influence of video assistant referee (VAR) implementation on decision-making (Zglinski, 2022).

Methodology: The study involved 21 professional soccer referees actively officiating in various soccer leagues in the province of Ankara during the 2021-2022 season. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in the study. In obtaining the data, each referee was asked to complete the sentence "Fair play is like/similar; because.....". Content analysis technique was used to analyze the data.

Result and Conclusions: According to the findings obtained; it was determined that the metaphors created by the professional soccer referees participating in the research about the concept of "fair play" were gathered under the themes of "being an element of morality", "being an element of justice", "being an element of respect" and "being an element of goodness" respectively. It is thought that establishing the right perception within the soccer community in particular referees, supporting it with training and practices, will provide an environment to behave in a manner worthy of the spirit of fair play.

It is believed that the perception and implementation of the fair play concept by referees would ensure that soccer is played in accordance with fair play rules. However, referees can sometimes face difficulties in fully understanding and applying the concept of fair play. Therefore, it is necessary for the football community to place greater importance on the fair play concept and organize trainings to enhance its proper understanding. This study is expected to provide a new perspective to the literature by revealing referees' perceptions of the fair play concept through metaphors and demonstrating their perspectives on professional values.